

THE IMPACT OF TAXES AND DUTIES ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

IMPACTUL IMPOZITELOR ȘI TAXELOR ASUPRA DEZVOLTĂRII ECONOMICE A REPUBLICII MOLDOVA

LUCHIAN Valeria, studentă, specialitatea: Contabilitate
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: luchian.valeria@ase.md

Abstract: In the Republic of Moldova, taxes and duties serve as the main instruments for ensuring public revenue and supporting socio-economic development. This paper examines the structure of the national tax system, distinguishing between direct and indirect taxes, and analyzes their influence on economic performance, business competitiveness, and the standard of living. Emphasis is placed on the simulated fiscal impact on a company in the retail sector, illustrating how changes in profit tax rates and VAT affect net income, investment behavior, and overall financial performance. Furthermore, the study discusses how tax policy influences key areas such as consumption, labor costs, foreign investment attraction, and the informal economy. Particular attention is given to the balance between the state's revenue needs and the importance of maintaining a business-friendly fiscal climate. The findings highlight the need for coherent, predictable, and fair fiscal policies that stimulate growth, reduce inequalities, and strengthen long-term financial sustainability. The role of taxation is not limited to revenue collection but extends to shaping economic behavior, supporting public trust, and building a resilient fiscal framework.

Key words: Fiscal Policy, Economic Development, Direct Taxes, Indirect Taxes, Tax Burden

JEL CLASSIFICATION: G18, G28, G38, G53

INTRODUCERE

În Republica Moldova, impozitele și taxele reprezintă principala sursă de finanțare a bugetului național, având un impact direct asupra stabilității economice și nivelului de trai al populației. Politicile fiscale sunt concepute pentru a îndeplini mai multe obiective, printre care finanțarea cheltuielilor publice, redistribuirea veniturilor și stimularea dezvoltării economice prin diverse facilități fiscale.

De-a lungul anilor, structura sistemului fiscal a suferit modificări semnificative, în încercarea de a echilibra nevoia statului de a obține venituri suficiente cu necesitatea de a menține un mediu economic competitiv și favorabil antreprenoriatului. Dacă impozitele pe venit și profit vizează în principal agenții economici și salariații, impozitele indirecte, precum TVA-ul și accizele, au un impact generalizat asupra tuturor consumatorilor. Acestea din urmă, deși mai ușor de colectat, pot afecta în mod disproporționat categoriile sociale cu venituri mai mici, reducându-le puterea de cumpărare și influențând consumul. În schimb, facilitățile fiscale, scutirile de taxe sau reducerea cotelor de impozitare pentru anumite sectoare strategice pot deveni instrumente eficiente pentru stimularea economiei. (Berghe, 2023)

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Esența unui sistem fiscal eficient constă în capacitatea acestuia de a asigura venituri suficiente pentru stat, fără a inhiba dezvoltarea economică. În Republica Moldova, impozitele sunt clasificate în două mari categorii: directe și indirecte. Impozitele directe, precum cele pe venit și cele pe proprietate, sunt stabilite în funcție de veniturile realizate sau de valoarea activelor deținute, fiind plătite în mod direct de contribuabil. În schimb, impozitele indirecte, cum sunt TVA-ul și accizele, sunt incluse în prețul bunurilor și serviciilor și sunt suportate de consumatori în momentul achiziției. Dintre cele

două tipuri de impozite, cele indirecte au o pondere mai mare în veniturile statului, deoarece sunt aplicate pe consum și sunt mai ușor de colectat. Cu toate acestea, dependența excesivă de aceste impozite poate crea dezechilibre sociale, afectând în mod special categoriile vulnerabile ale populației, care alocă o proporție mai mare din venituri pentru consumul zilnic. În acest context, apare necesitatea unei politici fiscale echilibrate, care să combine eficient impozitarea veniturilor cu impozitarea consumului, astfel încât să nu creeze distorsiuni economice majore. (Berghe, 2023)

O altă distincție importantă în fiscalitate este cea dintre impozite și taxe. În timp ce impozitele reprezintă plăți obligatorii fără un beneficiu direct imediat pentru contribuabil, taxele sunt sume percepute de stat pentru anumite servicii prestate. De exemplu, un impozit poate fi impus asupra salariilor sau profiturilor, fără ca persoana impozitată să primească un serviciu specific în schimb, în timp ce taxele sunt percepute pentru servicii concrete, cum ar fi înregistrarea unei afaceri, eliberarea unui act administrativ sau utilizarea unor infrastructuri publice. (Secieru et al, 2015)

Pentru o mai bună înțelegere a acestor diferențe, în tabelul 1 sunt evidențiate principalele caracteristici ale impozitelor și taxelor, subliniind impactul acestora asupra contribuabililor și asupra economiei naționale.

Tabelul 1. Diferențele dintre impozite și taxe în Republica Moldova

Caracteristică	Impozite	Taxe
Obligație fiscală	Plată obligatorie percepută de stat fără contraprestație directă, destinată finanțării cheltuielilor publice.	Plată obligatorie efectuată în schimbul unui serviciu prestat de stat.
Destinație	Formarea veniturilor publice, susținerea cheltuielilor sociale, economice și administrative ale statului.	Acoperirea costurilor serviciilor oferite de stat contribuabililor.
Impact economic	Afectează veniturile populației și ale companiilor, influențează prețurile bunurilor și serviciilor, determină costurile de producție și consum.	Impact punctual asupra celor care solicită servicii publice, fără efect major asupra economiei generale.

Sursa: (Tintar, 2014)

În acest context, diferențele dintre impozite și taxe sunt esențiale pentru înțelegerea impactului acestora asupra economiei. În timp ce impozitele influențează întregul mediu economic și au un efect mai larg asupra activităților comerciale, taxele sunt mai limitate ca domeniu de aplicare și afectează în special persoanele care solicită anumite servicii publice.

Pentru a evidenția impactul concret al impozitelor și taxelor asupra unei entități economice, vom analiza exemplul unei entități din domeniul retailului, care este influențată atât de impozitele directe, cât și de cele indirecte. Aceasta activează pe piața locală și suportă impozitul pe profit, TVA-ul aplicat produselor comercializate, precum și taxele vamale aferente importului de mărfuri.

Tabelul 2 prezintă evoluția impozitelor și taxelor în raport cu această entitate, subliniind efectele acestora asupra performanței economice.

Tabelul 2. Impactul impozitelor și taxelor asupra performanței economice a unei companii din Republica Moldova, analizat într-un context simulativ, cu scopul de a evidenția implicațiile fiscale asupra activității unei entități economice.

Anul	TVA aplicat (%)	Impozit pe profit (%)	Costuri fiscale totale (mii lei)	Venit net (mii lei)
2021	20%	12%	2.500	5.000
2022	20%	14%	2.800	4.700
2023	20%	15%	3.200	4.200

Sursa: Elaborat de autor

În conformitate cu datele obținute, impactul impozitelor și taxelor asupra unei companii din Republica Moldova se reflectă într-o creștere progresivă a poverii fiscale. Dacă în 2021 impozitul pe profit era de 12%, acesta a crescut la 14% în 2022 și la 15% în 2023. Această majorare a determinat o creștere a costurilor fiscale totale de la 2,5 milioane lei în 2021 la 2,8 milioane lei în 2022 și 3,2 milioane lei în 2023, ceea ce înseamnă o creștere cumulată de 28% în doi ani. În același interval, venitul net al companiei a scăzut constant, de la 5 milioane lei în 2021 la 4,7 milioane lei în 2022 și 4,2 milioane lei în 2023, reprezentând o diminuare de 16%.

Menținerea TVA-ului la 20% a asigurat o sursă stabilă de venit pentru stat, însă a menținut și o presiune constantă asupra prețurilor și a consumului. Într-un context economic sensibil, în care atât costurile fiscale, cât și cele operaționale cresc, firmele sunt nevoite să își ajusteze strategiile, fie prin reducerea investițiilor, fie prin optimizarea resurselor, ceea ce poate duce la încetinirea expansiunii și limitarea creării de noi locuri de muncă.

Dacă această tendință se menține, companiile ar putea fi forțate să își ajusteze prețurile pentru a compensa costurile fiscale, ceea ce ar afecta direct puterea de cumpărare a consumatorilor și dinamica pieței. În plus, o povară fiscală în creștere poate determina anumite afaceri să exploreze alternative, precum externalizarea activității sau migrarea către jurisdicții mai favorabile fiscal, ceea ce ar putea avea un impact negativ asupra economiei naționale pe termen lung.

Impactul impozitelor și taxelor asupra economiei Republicii Moldova se resimte în multiple aspecte, având implicații asupra creșterii economice, puterii de cumpărare a populației, competitivității mediului de afaceri și echilibrului financiar al statului. Acestea influențează deciziile agenților economici, comportamentul consumatorilor și capacitatea guvernului de a susține investițiile publice. (Tintar, 2014)

Un prim efect major al impozitelor este asupra *consumului intern*. Având în vedere că TVA-ul este unul dintre cele mai importante impozite colectate de stat, orice modificare a acestuia afectează direct prețurile produselor și serviciilor. O cotă TVA ridicată duce la creșterea costurilor pentru consumatori, reducând puterea de cumpărare, în special pentru gospodăriile cu venituri mici și medii. Astfel, un nivel ridicat al acestui impozit poate conduce la scăderea cererii, ceea ce poate frâna creșterea economică. Pe de altă parte, un TVA mai redus ar putea stimula consumul, însă ar putea afecta veniturile bugetare, necesitând măsuri compensatorii pentru a echilibra finanțele publice. (Berghe, 2023)

În ceea ce privește *sectorul antreprenorial*, impozitul pe profit și impozitul pe venit joacă un rol determinant în deciziile de investiție și expansiune a companiilor. Dacă nivelul acestor impozite este prea ridicat, firmele sunt nevoite să aloce o parte semnificativă din profit pentru achitarea obligațiilor fiscale, ceea ce reduce capacitatea de reinvestire. Acest lucru limitează dezvoltarea afacerilor, scade oportunitățile de creare a locurilor de muncă și poate determina companiile să își mute activitatea în alte jurisdicții cu regim fiscal mai favorabil. În același timp, dacă nivelul impozitelor este prea scăzut, statul poate întâmpina dificultăți în acoperirea cheltuielilor publice, ceea ce ar putea duce la acumularea de datorii sau la reducerea investițiilor în infrastructură, educație și sănătate. (Gulca, 2017)

Un alt impact important al impozitelor și taxelor este asupra *atragerii investițiilor străine*. Investitorii analizează regimul fiscal înainte de a decide unde să își plaseze capitalul, iar un sistem fiscal instabil sau prea împovărat poate descuraja investițiile directe în Republica Moldova. Impozitele pe dividende și taxele pe importuri sunt factori critici care influențează costurile operaționale ale firmelor internaționale care doresc să intre pe piața locală. Dacă aceste impozite sunt ridicate, investitorii pot considera Republica Moldova mai puțin atractivă în comparație cu alte țări din regiune, cum ar fi România sau Ucraina, unde regimul fiscal poate fi mai favorabil. (Curjos, 2016)

Pe lângă impactul asupra firmelor și consumatorilor, impozitele și taxele au un efect semnificativ asupra *economiei informale*. În Republica Moldova, economia subterană reprezintă o provocare majoră, iar una dintre cauzele acesteia este nivelul ridicat al impozitelor și complexitatea procedurilor fiscale. Multe afaceri, în special cele mici și mijlocii, preferă să evite declararea veniturilor

lor și plata taxelor, ceea ce duce la pierderi semnificative pentru bugetul de stat. Această practică reduce resursele disponibile pentru investițiile publice și crește presiunea fiscală asupra contribuabililor care respectă legislația. Un sistem fiscal mai simplificat, cu impozite rezonabile și mecanisme eficiente de combatere a evaziunii, ar putea contribui la reducerea acestui fenomen.(Curjos, 2016)

Un alt aspect important este legătura dintre impozite și piața muncii. Impozitele pe salarii și contribuțiile sociale sunt o componentă semnificativă a costului muncii pentru angajatori. Dacă acestea sunt prea ridicate, companiile pot fi reticente în a angaja personal suplimentar sau pot opta pentru forme de muncă precare, cum ar fi plata salariilor „la negru”. Acest fenomen afectează protecția socială a angajaților și reduce veniturile colectate de stat sub formă de contribuții la asigurările sociale și de sănătate. Pe termen lung, acest lucru poate destabiliza sistemele de pensii și de protecție socială, creând presiuni financiare asupra bugetului de stat.

Impozitele și taxele influențează și *echilibrul bugetar al statului*, afectând capacitatea acestuia de a finanța cheltuieli esențiale. Veniturile colectate din impozite sunt utilizate pentru investiții publice, educație, sănătate și securitate. Dacă nivelul colectării este insuficient din cauza evaziunii fiscale sau a unui sistem ineficient de administrare a impozitelor, statul poate fi nevoit să recurgă la împrumuturi externe, ceea ce duce la acumularea datoriei publice și creșterea poverii fiscale pe viitor. Pe de altă parte, o colectare eficientă a impozitelor permite statului să își îndeplinească obligațiile sociale și să sprijine creșterea economică prin finanțarea unor proiecte strategice.(Secrieru et al,2015)

CONCLUZII

Impozitele și taxele sunt un instrument fundamental al economiei, având un impact direct asupra stabilității financiare a statului, competitivității mediului de afaceri și nivelului de trai al populației. În Republica Moldova, structura fiscală joacă un rol crucial în redistribuirea veniturilor și finanțarea serviciilor publice, însă atunci când povara fiscală devine excesivă, efectele negative se propagă rapid în economie. Creșterea impozitului pe profit și menținerea TVA-ului la un nivel ridicat au generat presiuni asupra firmelor, reducând investițiile și afectând consumul intern. Această tendință poate diminua atractivitatea pieței locale, conducând la relocarea afacerilor și la o scădere a capacității economiei de a genera locuri de muncă și venituri sustenabile.

În acest context, este esențial ca Republica Moldova să mențină un echilibru între necesitatea colectării veniturilor bugetare și crearea unui climat economic stabil și predictibil. Un sistem fiscal echilibrat trebuie să ofere stimulente pentru dezvoltare, să sprijine conformarea voluntară a contribuabililor și să combată evaziunea fiscală fără a descuraja inițiativa privată. Printr-o administrare eficientă a impozitelor și taxelor și printr-o strategie fiscală adaptată realităților economice, statul poate transforma fiscalitatea dintr-o povară într-un catalizator al progresului economic.

REFERINȚE:

1. Berghe, N. (2023). Rolul impozitelor asupra dezvoltării sectorului serviciilor din Republica Moldova. *Simpozionul Științific al Tinerilor Cercetători, Ediția a XXI-a*, 97–104. Chișinău: ASEM.
2. Curjos, E. (2016). Rolul impozitelor și taxelor în activitatea economică a statului. *Conferința Tehnico-Științifică a Colaboratorilor, Ediția a II-a*, 361–362. Chișinău: Universitatea Tehnică a Moldovei.
3. Gulca, L. (2017). Evoluția sistemului fiscal ca parte integrantă a dreptului fiscal în statul moldovenesc contemporan. *Studia Universitatis Moldaviae, Seria „Științe Sociale”*, 1(91), 153–160. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova.
4. Secrieru, A., Dragomir L., & Petroia A. (2015). *Impozitele și taxele locale*. Chișinău
5. Țîntar, E. (2014.). *Rolul impozitelor*. Chișinău: ASEM

Coordonator științific: BERGHE Nadejda, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: +37378050108
e-mail: berghe.nadejda@ase.md